

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

ΣΧΟΛΗ ΝΟΜΙΚΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Ευρωπαϊκές και Διεθνείς Σπουδές»

ΕΠΙΛΥΣΗ ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΩΝ

Χειμερινό Εξάμηνο 2013-2014
Τετάρτη 16.30-19.00

Θάνος Ντόκος
Τηλ.: 210 7257110, 6948-043495
Email: thanosdokos@eliamer.gr

Περιγραφή Μαθήματος

Το μάθημα, γενικά, εστιάζει στην διαδικασία επίλυσης διεθνών συγκρούσεων και παρουσιάζει μια βασική θεώρηση των εννοιών της ειρήνης, της σύγκρουσης και της βίας. Πρόκειται για μια εισαγωγή στις έννοιες της σύγκρουσης, της ένοπλης αντιπαράθεσης, της διαχείρισης και της επίλυσής τους. Είναι σχεδιασμένο έτσι ώστε να εξετάσει τις αιτίες της βίας στις διεθνείς σχέσεις, τις διάφορες δυναμικές της ανθρώπινης σύγκρουσης, επιθετικότητας και πολέμου και να εισάγει τις φοιτήτριες και τους φοιτητές στις διάφορες θεωρίες και μεθόδους επίλυσης συγκρούσεων (ΕΣ).

Στόχοι

Με το τέλος του εξαμήνου, οι φοιτήτριες/τες θα πρέπει να είναι σε θέση να:

- Προσδιορίζουν όρους, έννοιες, κεντρικές αξίες και φράσεις οι οποίες είναι κλειδιά στην ΕΣ.
- Αποδομούν μια σύγκρουση αναγνωρίζοντας τα υποκείμενα ζητήματα.
- Κατανοούν πως συνεργασιακές και μη βίαιες προσεγγίσεις στη σύγκρουση οδηγούν σε αποτελεσματικές μεθόδους επίλυσης.
- Εξηγούν τις αρχές της διαπραγμάτευσης, διαμεσολάβησης, διαιτησίας και δικαστικής επίλυσης και να κατανοούν τότε κάθε μία από τις παραπάνω είναι πιο κατάλληλη για την επίλυση μιας συγκεκριμένης σύγκρουσης
- Να κατανοούν πως το διεθνές δίκαιο στοχεύει να προστατεύει τα άτομα σε μια σύγκρουση

Μέθοδος Διδασκαλίας

Η ΕΣ δεν είναι ένα γνωστικό αντικείμενο που μπορεί να διδαχθεί με την παραδοσιακή μορφή των από καθέδρας παραδόσεων, ιδιαίτερα σε μεταπτυχιακό επίπεδο. Οι φοιτήτριες/τες πρέπει να «αναμετρηθούν» προσωπικά με τις έννοιες για

να ευεργετηθούν από το μάθημα. Έτσι πέραν από την συνεισφορά του διδάσκοντα οι φοιτήτριες/τες απαιτείται:

- Να συμμετέχουν ενεργά στην τάξη.
- Να παρουσιάσουν συγκεκριμένες περιπτωσιολογικές μελέτες.
- Να σχολιάζουν κριτικά τις παρουσιάσεις των συναδέλφων τους.

Αξιολόγηση

Ο τελικός βαθμός θα είναι αποτέλεσμα των παρακάτω:

- Συμμετοχή στην τάξη - 15%
- Παρουσίαση – 20%
- Τελική Εργασία – 40%
- Γραπτή εξέταση -25%

Παρουσίαση

Όλες οι φοιτήτριες/τες αναμένεται να προετοιμάσουν μια παρουσίαση στην τάξη για μια συγκεκριμένη σύγκρουση. Η παρουσίαση πρέπει να είναι σε power point και η χρονική της διάρκεια να μην ξεπερνά σε καμμία περίπτωση τα 15'. Μια παρουσίαση για να θεωρηθεί αξιολογήσιμη θα πρέπει να επιχειρεί να απαντήσει στα ακόλουθα ερωτήματα:

- Τί είναι η συγκεκριμένη σύγκρουση, γιατί άρχισε και γιατί και πως κλιμακώθηκε;
- Ποιες προσπάθειες έγιναν για την επίλυσή της;
- Ποιό ήταν το αποτέλεσμα και γιατί και πως συγκεκριμένες ενέργειες παρήγαγαν το συγκεκριμένο αποτέλεσμα;
- Ποια τα διδάγματα;

Τελική Εργασία

Η τελική εργασία, το μέγεθος της οποίας ορίζεται από τον Κανονισμό Σπουδών του ΠΜΣ (έως 4.000 λέξεις), εκτός από τα παραπάνω πρέπει να περιλαμβάνει τα ακόλουθα:

- Σύντομη περιγραφή (όχι περισσότερο από μια σελίδα)
- Συνοπτικό ιστορικό της σύγκρουσης
- Τύπος σύγκρουσης
- Πλαίσιο της σύγκρουσης (γεωγραφικά όρια, πολιτικές δομές, δίκτυα/δίαυλοι επικοινωνίας, κλπ.).
- Μέρη στη σύγκρουση (πρωτεύοντα, δευτερεύοντα, ενδιαφερόμενες τρίτες πλευρές).
- Δυναμική της σύγκρουσης (γεγονότα που την πυροδότησαν, εμφάνιση και εξέλιξη θεμάτων, δημιουργία στερεοτύπων, πόλωση, spiraling). Τρέχουσα συμπεριφορά των μερών (πρόθεση κλιμάκωσης ή αποκλιμάκωσης). Ηγεσίες (άτομα, ελίτ: στόχοι, πολιτικές, τακτικές, συμφέροντα, συγκριτικές αδυναμίες και ισχυρά σημεία)

- Προσπάθειες επίλυσης ή διαχείρισης της σύγκρουσης
- Προοπτική για επίλυση [ή τουλάχιστον διαχείριση] της σύγκρουσης (εσωτερικοί και εξωτερικοί παράγοντες περιορισμού της σύγκρουσης, ενδιαφερόμενα ή ουδέτερα τρίτα μέρη, τεχνικές επίλυσης συγκρούσεων)

Η εργασία πρέπει να παραδοθεί το αργότερο την τελευταία ημέρα μαθημάτων, είτε κατά τη διάρκεια του μαθήματος, είτε στη Γραμματεία του Μεταπτυχιακού (Θεμιστοκλέους 6, 4^{ος} όροφος) είτε στο ΕΛΙΑΜΕΠ (Βασ. Σοφίας 49, ισόγειο).

Αξιολόγηση

Με 9-10 βαθμολογούνται μόνο εκείνες οι εργασίες που είναι πραγματικά εξαιρετικές και πρωτότυπες. Με 8, εκείνες που επιδεικνύουν ισχυρή ανάλυση και γνώση του υλικού, συστηματικότητα και εμβάθυνση, καλή σύνθεση, και δημιουργικότητα. Με 6-7, εκείνες που χρειάζονται εστίαση, μεγαλύτερη σαφήνεια και καλύτερη επιμέλεια. Με 5 μπορεί να βαθμολογηθεί μια εργασία που ενώ δεν είναι σαφής, είναι κακογραμμένη ή/και δύσκολο να κατανοηθεί, επιτρέπει να διαφανεί μια κατ'ελάχιστον κατανόηση των εννοιών του μαθήματος.

Ζητήματα ακαδημαϊκής ηθικής

Απαιτούνται πλήρεις παραπομπές.

Χρονοδιάγραμμα

18 Νοεμβρίου 2013 - Εισαγωγή στην Επίλυση Συγκρούσεων: Έννοιες και Ορισμοί

- Μοντέλα επίλυσης συγκρούσεων
- Μοντέλα-πλαίσια
- Κλασσικές ιδέες
- Νέες εξελίξεις στην ΕΣ
- Ορολογία

Bercovitch, J., Kremenjuk, V., Zartman, I.W., eds (2009) *The Sage Handbook of Conflict Resolution*, London, Sage

Burton, J. and Dukes, F. (1990) *Conflict: Readings in Management and Resolution*, London, Macmillan

Cheldelin, S., Druckman, D., Fast, L. eds (2003) *Conflict: From Analysis to Intervention*, London, Continuum

Jacoby, T. (2008) *Understanding Conflict and Violence: Theoretical and Interdisciplinary Approaches*, London, Routledge

Ramsbotham, O., Woodhouse, T., Miall, H. (2011) *Contemporary Conflict Resolution*, London, Polity

Sandole, D. (1999) *Capturing the Complexity of Conflict: Dealing with Violent Ethnic Conflicts of the Post-Cold War Era*, London, Pinter

Wallensteen, P. (2007) *Understanding Conflict Resolution*, London, Sage

Πηγές, θεμέλια και εξέλιξη του πεδίου

- Η πρώτη γενιά 1918-1945
- Η δεύτερη γενιά 1945-1965
- Η τρίτη γενιά 1965-1985
- Η τέταρτη γενιά 1985-2005

Dunn, D. (1995) 'Articulating an Alternative: The Contribution of John Burton', *Review of International Studies*, 21, 197-208

Kriesberg, L. (2009) 'The Evolution of Conflict Resolution', in Bercovitch et al.

Lawler, P. (1995) *A Question of Values: Johan Galtung's Peace Research*, Boulder, Lynne Rienner

27 Νοεμβρίου 2013 - Η στατιστική των θανάσιμων συγκρούσεων και η μέτρηση της ειρήνης

- Το πεδίο της σύγκρουσης
- Οι τάσεις της σύγκρουσης
- Η κατανομή της σύγκρουσης
- Είδη σύγκρουσης
- Τρομοκρατία και σύγκρουση
- Τα κόστη της σύγκρουσης

Eck, K. (2005) *A Beginner's Guide to Conflict Data: Finding and Using the Right Dataset*, UCDP Paper 1, Uppsala Conflict Data Program,

http://infoglue.uu.se/digitalAssats/18/18128_UCDP_paper1.pdf

Harbom, L. and Wallensteen, P. (2009) 'Armed Conflicts, 1946-2008', *Journal of Peace Research*, 46, 4, 577-587

Η κατανόηση της σύγκρουσης στη σύγχρονη εποχή

- Θεωρία και πλαίσια
- Το πλαίσιο για μια αξιολόγηση της θεωρίας ΕΣ
- Η θεωρία του Edward Azar (Protracted Social Conflict)
- Ερμηνευτικό πλαίσιο για την ανάλυση σύγκρουσης
- Πολύπλοκα Συστήματα Σύγκρουσης (Complex Conflict Systems)

Brown, M. (1996) *The International Dimensions of Internal Conflict*, Cambridge, MA, MIT Press

Duffield, M. (2001) *Global Governance and the New Wars: The Merging of Development and Security*, London, Zed Books

4 Δεκεμβρίου 2013- Η πρόληψη της βίαιας σύγκρουσης

- Ο πόλεμος στην ανθρώπινη ιστορία
- Αιτίες και πρόληψη πολέμων
- Νέες μορφές πολεμικών συγκρούσεων στον 21^ο αιώνα
- Σύγκρουση και ειρηνική αλλαγή
- Δομική πρόληψη (structural prevention)
- Έγκαιρη προειδοποίηση

- Επιχειρησιακή πρόληψη (operational prevention)
- Ο ρόλος των διεθνών οργανισμών

- Hampson, F. and Malone, D. eds (2002) *From Reaction to Conflict Prevention*:
 Kaldor, M. (2006) *New and Old Wars: Organized Violence in a Global Era*,
 Cambridge, Polity
 Lund, M. (1996) *Preventing Violent Conflicts*, Washington DC, USIP Press
 Martin, G. (2003) *Understanding Terrorism: Challenges, Perspectives and Issues*,
 London, Sage
 Miall, H. (2007) *Emergent Conflict and Peaceful Change*, Basingstoke, Palgrave
 Munkler, H. (2005) *The New Wars*, Cambridge, Polity
 Reno, W. (1999) *Warlord Politics and African States*, Boulder, Lynne Rienner
 Reynal-Querol, M. (2002) 'Ethnicity, political systems and civil wars, *Journal of
 Conflict Resolution*, 46, 1, 29-54
Opportunities for the UN System, Boulder, Lynne Rienner
 Rubin, B. and Jones, B. (2007) 'Prevention of Violent Conflict: Tasks and Challenges
 for the United Nations', *Global Governance*, 13, 3, 391-408
 Wallensteen, P. ed (1998) *Preventing Violent Conflicts: Past Record and Future
 Challenges*, Uppsala University, Department of Peace and Conflict Research
 Woocher, L. (2009) *Preventing Violent Conflict, Assessing Challenges*, Washington,
 DC, USIP Press

11 Δεκεμβρίου 2013- Peacekeeping, Peacemaking, Peacebuilding, Reconciliation

- Πρώτη και δεύτερη γενιά ειρηνευτικών αποστολών του ΟΗΕ 1956-1995
- Ζώνες πολέμου, οικονομίες πολέμου και κουλτούρες βίας
- Τρίτη γενιά
- Αποκλιμάκωση, Διαμεσολάβηση, παρέμβαση τρίτου μέρους
- Διαπραγματεύσεις και διευθετήσεις
- Μεταπολεμική ανασυγκρότηση
- Μεταπολεμικές ειρηνευτικές επιχειρήσεις 1989-2009
- Ρόλος ΕΕ στην πρόληψη και διαχείριση συγκρούσεων
- Ρόλος του ΝΑΤΟ και άλλων περιφερειακών οργανισμών
- Η έννοια του «Responsibility to Protect»

- Bellamy, A., Williams, P. eds (2004) *Peace Operations and Global Order*, special
 issue *International Peacekeeping*, 11, 1
 Diehl, P. (2008) *Peace Operations*, Cambridge, Polity
 Durch, W. ed (2007) *Twentieth Century Peace Operations*, Washington DC, USIP
 Press
 MacQueen, N. (2006) *Peacekeeping and the International System*, London, Routledge
 Pouligny, B. (2006) 'Civil Society and Post-conflict Peacebuilding: Ambiguities of
 International Programmes Aimed at Building 'New' Societies', *Security
 Dialogue*, 36, 4, 496-510
 Woodhouse, T. and Ramsbotham, O. (2005) 'Cosmopolitan Peacekeeping and the
 Globalization of Security', *International Peacekeeping*, 12, 2, 139-156
 Cochrane, F. (2008) *Ending Wars*, Cambridge, Polity
 Harris, P. and Reilly, B. eds (1998) *Democracy and Deep-Rooted Conflict: Options
 for Negotiators*, Stockholm, Institute for Democracy and Electoral Assistance

- Hampson, F. (1996) *Nurturing Peace: Why Peace Settlements Succeed or Fail*, Washington, DC, USIP Press
- Jarstad, A. and Sisk, T. eds (2008) *From War to Democracy: Dilemmas of Peacebuilding*, Cambridge, Cambridge University Press
- Paris, R. (2004) *At War's End: Building Peace After Civil Conflict*, Cambridge, Cambridge University Press
- Galama, A. and van Tongeren, P. (2002) *Towards Better Peacebuilding Practice: On Lessons Learned, Evaluation Practices and Aid and Conflict*, Utrecht, European Centre for Conflict Prevention
- Lederach, J. (2005) *The Moral Imagination: The Art and Soul of Building Peace*, Oxford, Oxford University Press
- Dayton, B.W. and Kriesberg, L. eds (2009) *Conflict Transformation and Peacebuilding: Moving from Violence to Sustainable Peace*, London, Routledge
- Lederach, J. (1997) *Building Peace: Sustainable Reconciliation in Divided Societies*, Washington, DC, USIP Press
- Rigby, A. (2001) *Justice and Reconciliation: After the Violence*, Boulder, Lynne Rienner

18 Δεκεμβρίου 2013- Ειδικά θέματα

- Ασύμμετρες συγκρούσεις και απειλές (τρομοκρατία, οργανωμένο έγκλημα)
- Περιβαλλοντικές συγκρούσεις
- Ανταγωνισμός για τον έλεγχο φυσικών πόρων
- Ο αφοπλισμός και έλεγχος των εξοπλισμών ως εργαλεία διαχείρισης συγκρούσεων

- Homer-Dixon, T. (2001) *Environment, Scarcity and Violence*, Princeton, Princeton University Press
- Lee, J.R. (2009) *Climate Change and Armed Conflict: Hot and Cold Wars*, London, Routledge
- Cohen, R. (1991) *Negotiating Across Cultures: Communication Obstacles in International Diplomacy*, Washington, DC, USIP Press

8 Ιανουαρίου 2014 - ΕΣ: Θεωρίες και κριτικές

- Πλουραλιστική/κοσμοπολίτικη ΕΣ
- Η ρεαλιστική κριτική
- Η κριτική της Κριτικής Θεωρίας
- Η μεταδομική κριτική
- Μη Δυτικές Κριτικές

- Ramsbotham, O. (2010) *Transforming Violent Conflict: Radical Disagreement, Dialogue and Survival*, London, Routledge
- Richmond, O. (2008) *Peace in International Relations*, London, Routledge
- Woodhouse, T. (1999) *International Conflict Resolution: Some Critiques and a Response*, Working Paper 1, University of Bradford, department of Peace Studies, Centre for Conflict Resolution

Παρουσιάσεις εργασιών

15 Ιανουαρίου 2013:

22 Ιανουαρίου 2013:

29 Ιανουαρίου 2013:

5 Φεβρουαρίου 2013:

12 Φεβρουαρίου 2013:

19 Φεβρουαρίου 2013:

26 Φεβρουαρίου 2013:

Γραπτή εξέταση

Διδακτικό βοήθημα:

Αλέξης Ηρακλείδης, *Ανάλυση και Επίλυση Συγκρούσεων. Μια εισαγωγή*
Εκδόσεις Ι. Σιδέρης, Αθήνα, 2011.

Χρήσιμες πηγές (πέρα από τον ΟΗΕ) είναι τα sites των παρακάτω:

- CIC (Center on International Cooperation)
- DPKO (Department of Peacekeeping Operations, UN)
- ICISS (International Commission on Intervention and State Sovereignty)
- ICG (International Crisis Group)
- SIPRI (Stockholm International Peace Research Institute)
- USIP (United States Institute of Peace)
- International Institute for Strategic Studies (IISS)
- EU Institute for Security Studies (EU-ISS)

Και τα βασικά περιοδικά:

- *Journal of Conflict Resolution*
- *Journal of Peace Research*
- *International Peacekeeping*
- *Security Dialogue*
- *Global Governance*
- *Peace and Change*